

УДК: 330.101

Панченко В. А.,

or_panchenko@ukr.net; ORCID 0000-0002-4927-0330,

д.е.н., проф., професор кафедри педагогіки та менеджменту освіти,

Центральноукраїнський державний педагогічний університет імені В. Винниченка, м. Кропивницький

ПРОБЛЕМА ВИБОРУ МЕТОДУ МІКРОЕКОНОМІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ ДЛЯ МЕНЕДЖЕРА

Анотація. В статті докладно проаналізовано, які існують на сьогоднішній день методи наукових досліджень. У результаті проведеного дослідження автором виявлено, що загальні методи наукових досліджень не всі підходять для економічної теорії. Це може призвести до перекручування результатів, неправильного тлумачення виявлених факторів. Визначено основні наукові категорії мікроекономіки: “метод економічного аналізу”, “методика проведення економічного аналізу”. Метою статті є провести науковий аналіз та порівняння існуючих методів економічних досліджень і вибрати такий метод чи групу методів, які б найкраще підходили для проведення мікроекономічних досліджень і достовірності аналітичних результатів. Встановлено, що мікроекономічні дослідження розпочинаються зі збирання та вивчення фактів економічного життя, а дослідження причинно-наслідкових зв'язків дає змогу встановити мотиви поведінки економічних суб'єктів та побудувати модель. Визначено, що метод економічного аналізу – сукупність прийомів та способів дослідження господарської діяльності будь-якого економічного об'єкта шляхом виявлення та визначення впливу окремих факторів і параметрів, кількісних та якісних змін економічних показників у часі. З'ясовано, які застосовують методи економічних досліджень для побудови економічних моделей, та запропоновано групу спеціальних методів досліджень як найбільш достовірний інструментарій проведення мікроекономічних досліджень. Доведено, що для мікроекономічних досліджень доцільно використовувати групу спеціальних методів дослідження. До спеціальних методів дослідження відносять: методи збору інформації; методи обробки інформації; методи проведення аналітичної роботи; методи планових розрахунків і обґрунтувань; методи прогнозування. Спеціальні методи дослідження, які будуть використовуватися при проведенні мікроекономічних досліджень, базуються на економіко-математичному аналізі та математичному програмуванні. Розглянуто основні економічні моделі фірми, які ґрунтуються на мікроекономічних показниках: “модель максимізації продажів”, “модель максимізації зростання бізнесу”, “модель управлінської поведінки”.

Ключові слова: аналіз, метод економічного аналізу, методика, мікроекономіка, спеціальні методи дослідження, економічна модель.

Panchenko V. A.,

or_panchenko@ukr.net; ORCID 0000-0002-4927-0330,

Doctor of Economics, Professor, Professor of the Department of Pedagogy and Management of Education, Central Ukrainian State Pedagogical University named after V. Vynnychenko, Kropyvnytskyi

THE PROBLEM OF CHOOSING A METHOD OF MICROECONOMIC RESEARCH FOR A MANAGER

Abstract. The article analyzes in detail the existing research methods. As a result of the study, the author found that general research methods are not all suitable for economic theory. This can lead to distortion of the results, misinterpretation of the identified factors. The main scientific categories of microeconomics are determined: "method of economic analysis", "method of conducting economic analysis". The aim of the article is to conduct a scientific analysis and comparison of existing methods of economic research and select the method or group of methods that would be best suited for microeconomic research and the reliability of analytical results. It is determined that microeconomic research begins with the collection and study of the facts of economic life, and the study of causation allows to establish the motives of behavior of economic agents and build a model. It is determined that the method of economic analysis - a set of techniques and methods for studying the economic activity of any economic object by identifying and determining the impact of individual factors and parameters, quantitative and qualitative changes in economic indicators over time. It is found out which methods of economic research are used to build economic models, and a group of special research methods is proposed as the most reliable tool for conducting microeconomic research. It is proved that for microeconomic research it is expedient to use a group of special research methods. Special research methods include: methods of collecting information; information processing methods; methods of analytical work implementation; methods of

planned calculations and justifications; forecasting methods. Special research methods that will be used in microeconomic research are based on economic and mathematical analysis and mathematical programming. The main economic models of the firm are considered, which are based on microeconomic indicators: "sales maximization model", "business growth maximization model", "management behavior model".

Keywords: analysis, method of economic analysis, methods, microeconomics, special research methods, economic model.

JEL Classification: D12

DOI: <https://doi.org/10.36477/2522-1205-2021-63-13>

Постановка проблеми. Наукове пізнання суспільних процесів і систем неможливе без економічної теорії. XXI ст. знаменується швидким темпом економічних, суспільних та політичних змін. Економічні явища і процеси, як правило, дуже складні, розвиваються під впливом великої кількості факторів, можуть бути довготривалими і короткотривалими в часі, тому для їх дослідження використовують багато методів дослідження. Особливої уваги заслуговує мікроекономічне дослідження. Для отримання достовірних результатів такого дослідження постає проблема вибору методу дослідження. Залежно від того, який метод вибрано, залежать ключові параметри, результати і можливість вирішення поставлених завдань мікроекономічного дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичними напрацюваннями у сфері методології економічної науки займаються такі вітчизняні вчені: В. Д. Базилевич, В. Г. Галабурда, О. В. Гальчинський, С. А. Єрохін, О. І. Ляшенко, О. В. Мочерний, Г. В. Щокін та інші. Однак у працях цих вчених відсутнє обґрунтування вибору методів мікроекономічного дослідження.

Виділення невирішених проблем. На сьогоднішній день проведення мікроекономічних досліджень вимагає високої достовірності результатів. Для проведення мікроекономічних досліджень у першу чергу необхідно вибрати такий метод або групу методів, які би дозволили провести комплексний аналіз економічних показників, із відсутністю двоякого трактування вихідних результатів. Від правильного вибору залежить не тільки кінцевий результат, а й правильність економічної моделі.

Постановка завдання. Мета статті – провести науковий аналіз та порівняння існуючих методів економічних досліджень і вибрати такий метод чи групу методів, які б найкраще підходили для проведення мікроекономічних досліджень і достовірності аналітичних результатів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Для того, щоб з'ясувати, які бувають методи економічних досліджень, спочатку доцільно дати визначення: що таке методологія науки і метод економічного аналізу.

Методологія науки – термін, який може використовуватися в двох різних значеннях: або як сукупність прийомів дослідження, що

застосовуються в певній науці, або як вчення про методи пізнання і перетворення дійсності [2].

Таким чином, постає завдання визначити, що ж таке метод.

Метод економічного аналізу – це науковий спосіб вивчення, становлення та розвитку господарських явищ і процесів. Він є сукупністю прийомів та способів дослідження господарської діяльності будь-якого економічного об'єкта шляхом виявлення та визначення впливу окремих факторів і параметрів, кількісних та якісних змін економічних показників у часі [4].

З праксеологічної точки зору в економічному аналізі метод являє собою сукупність способів, прийомів, операцій практичного і теоретичного характеру з вивчення економічних процесів, підпорядкованих досягненню основної мети – підвищенню ефективності господарювання економічних суб'єктів. Розглянемо в таблиці 1, які існують методи наукового дослідження.

Однак слід зазначити, що економічна теорія використовує свої методи економічного аналізу.

Покажемо в таблиці 2, які існують групи методів економічного аналізу.

Загальною основою розробки і застосування аналітичної методології є принципи діалектичного підходу до вивчення економічних явищ і процесів.

Це обумовлено такою специфікою:

– розгляд фактів, що характеризують досліджуване явище в цілому, у взаємозв'язку і взаємообумовленості, що дуже важливо при вивченні причинних залежностей і визначенні невикористаних резервів підвищення ефективності господарювання;

– важливим діалектичним методом пізнання є розгляд досліджуваного явища у розвитку, русі від виникнення до зникнення, що сприяє вивченню динаміки економічних явищ в їх історичній обумовленості;

– в економічному аналізі керуються положеннями матеріалістичної діалектики про перехід кількісних змін в якісні, що важливо при вивченні кількісних змін у виробничих процесах для пізнання глибоких якісних змін;

– економічний аналіз спирається на діалектичні категорії випадкового і необхідного, одиничного і масового, індивідуального і загального.

Класифікація та сфера використання методів дослідження*

Класифікаційна ознака	Методи	Сфера використання
Мета	Первинні	Використовуються для вивчення джерел, збирання інформації, спостереження, опитування
	Вторинні	Використовуються для обробки, аналізу даних
Спосіб реалізації	Логіко-аналітичні	Дедукції, індукції – для перевірки гіпотез і висновків
	Візуальні, або графічні	Для наочного зображення результатів (схеми, діаграми, картограми)
	Експериментально-ігрові	Для аналізу і прогнозування результатів (теорія ігор та ін.)
Характер дослідження	Математичні	У прикладних гуманітарних науках для вивчення масових явищ
Функціональні можливості методу	Етапні	Використовуються лише на певних етапах дослідження (спостереження, експеримент)
	Універсальні	Використовуються на всіх етапах дослідження (абстрагування, узагальнення, індукція, дедукція)
Характер досліджуваного об'єкта	Загальні	Методи емпіричного дослідження (спостереження, порівняння, вимірювання, експеримент)
		Методи, що використовуються на емпіричному і теоретичному рівнях (аналіз, абстрагування, індукція, дедукція, моделювання)
		Методи, які використовуються на теоретичному рівні (сходження від абстрактного до конкретного, системний підхід)
	Спеціальні	Враховують специфіку конкретних наук і використовуються в них

*Узагальнено автором на основі праць [1-5]

Таблиця 2

Групи методів економічного аналізу*

Групи методів		Методи
Загальнонаукові методи:	Методи теорії пізнання	Аналіз, синтез, індукція, дедукція
	Евристичні методи	Метод “мозкового штурму”, анкетування, морфологічний метод, метод семикратного пошуку, метод асоціацій та аналогій
Економіко-логічні методи	Методи детермінованого факторного аналізу	Методи елімінування, логарифмічний метод, інтегральний метод
	Методи загального аналізу	Методи порівняння і групування, методи середніх величин та індексів, методи балансового зв'язку, графічні методи, методи комплексної оцінки
Економіко-математичні методи		Методи економічної кібернетики, методи дослідження операцій, економетричні методи, методи математичного програмування, методи кореляційно-регресійного зв'язку

*Узагальнено автором на основі праць [2-7]

Головними структурними ланками методу економічної теорії є філософські та загальнонаукові принципи розвитку, суперечності, взаємодії, об'єктивності, зокрема закони та категорії діалектики: єдності і боротьби протилежностей, кількісно-якісних змін, заперечення заперечень, якість, кількість тощо.

Методика економічного аналізу – це сукупність методів, способів, прийомів і правил економічного дослідження, включаючи техніку й операції з досліджуваними матеріалами [1]. Найточніше усвідомлення проблеми методології економічної науки викладено у праці вчених І. В. Малого та М. Г. Галабурди “Економічна наука: проблеми усвідомлення методології” (2009) [5].

Розрізняють загальну і часткові методики економічного аналізу.

Загальна методика – це методика, яка має універсальний характер і прийнятна для аналізу будь-яких об'єктів різних видів економічної діяльності [6].

Часткові методики призначені для проведення аналітичних досліджень певних видів або груп об'єктів (тип виробництва, вид ресурсу, витрат тощо) конкретних сфер економіки [2].

Методика проведення економічного аналізу повинна містити чіткі рекомендації, які охоплюють такі позиції:

- мета і завдання аналізу;
- об'єкти вивчення;
- користувачі аналітичної інформації;
- система показників для дослідження стану і вивчення взаємозв'язків;
- етапи і періодичність проведення аналізу;
- інформаційні джерела;
- методи, способи, прийоми і технічні засоби аналізу та обробки інформації;
- інтерпретація результатів аналізу [5].

Тепер розглянемо, які методи дослідження доцільно використовувати в мікроекономічних дослідженнях.

Мікроекономіка – це розділ економічної теорії, який досліджує механізм функціонування окремих економічних суб'єктів та конкретних ринків. Мікроекономіка як наука досліджує і розкриває основні закономірності функціонування ринкової економіки на рівні товаровиробника та споживача і показує механізм прийняття рішень господарюючими суб'єктами, які прагнуть досягти максимального задоволення потреб в умовах використання обмежених ресурсів [7].

У мікроекономічних дослідженнях використовуються як загальнонаукові, так і спеціальні методи. Кінцевим завданням таких досліджень є розробка теорій та моделей.

Мікроекономічні дослідження, як правило, розпочинаються зі збирання та вивчення фактів економічного життя. Узагальнення їх, виділення найсуттєвіших та абстрагування від другорядних, дослідження причинно-наслідкових зв'язків дає змогу встановити мотиви поведінки економічних суб'єктів та побудувати модель.

За твердженням вченої О. І. Ляшенко в праці “Математичне моделювання динаміки відкритої економіки” (2005) [7], досліджуючи мікроекономічні процеси, застосовують переважно такі методи: порівняльний аналіз; синтез; індукція; дедукція; наукова абстракція; аналогія; графічне зображення; моделювання.

Однак слід зауважити, що такі методи дозволяють виявити і дослідити лише окремі економічні процеси та фактори. Тому постає необхідність пошуку іншого, більш досконалого методу, який дозволить провести комплексне дослідження мікроекономічних процесів і явищ. Зрозуміло, що кожен метод має свої переваги та недоліки, отже досконалого методу не існує, а це означає, що найкраще використати таку групу методів, які б відповідали найбільш важливим загальним критеріям мікроекономічного дослідження. Проаналізувавши таблиці 1 і 2, можна впевнено сказати, що при проведенні мікроекономічних досліджень доцільно застосувати групу спеціальних методів дослідження.

Всі спеціальні методи досліджень, що використовують у конкретних економіках (економіці торгівлі, економіці промисловості, економіці галузей та ін.) поділяють на окремі групи. Цей поділ здійснений у відповідності з етапами проведення економічного дослідження.

Виділяють наступні групи спеціальних методів: методи збору інформації; методи обробки інформації; методи проведення аналітичної роботи; методи планових розрахунків і обґрунтувань; методи прогнозування [4].

До методів збору інформації відносять: безпосереднє спостереження, опитування, фотографування, хронометраж.

Безпосереднє спостереження – це метод збору необхідної інформації шляхом обстеження досліджуваних явищ чи процесів. Найбільш поширеними його видами в економічних дослідженнях є статистичне та бухгалтерське спостереження. Через статистичне спостереження відбувається збір первинної інформації про господарські процеси, через бухгалтерське – реєстрація її в документах.

Вивчення окремих сторін об'єктів і процесів, що не відображені у звітності, здійснюється шляхом натурних обстежень.

Опитування як метод збору інформації передбачає її збирання шляхом реєстрації показників від осіб, яких опитують. Інформацію, яку отримують у процесі опитування, поділяють на соціально-економічну, товарознавчу, соціально-психологічну. В залежності від характеру інформації опитування бувають анкетні та опитування-інтерв'ю. За формою проведення розрізняють очні та заочні опитування. За частотою проведення – одноразові, періодичні та панельні (багаторазові опитування однієї і тієї ж групи) [3].

Методи фотографування застосовують в дослідженнях економічних процесів, що відбуваються у виробничій сфері. Їх поділяють на такі різновиди: фотографія робочого дня, фотографія часу використання обладнання, фотографія виробничого процесу, маршрутна фотографія, самофотографія.

Окремо виділяють такий метод, як хронометраж. Дані методи вико-ристовують для збору інформації про рівень ефективності використання робочого часу на підприємстві. Така інформація дає можливість досліджувати можливості впливу зміни норм часу, рівня продуктивності праці, в цілому ефективність використання трудових та матеріальних ресурсів.

До методів обробки інформації відносять: групування, розрахунок відносних і середніх величин, показники варіації, розробку таблиць, графічний метод, побудову динамічних рядів і розрахунок індексів.

Групування – це метод розчленування зібраної інформації на однорідні групи за суттєвими ознаками. Воно може бути типологічним, структурним, аналітичним, ранжуванням.

У процесі економічних досліджень для порівняння певних економічних явищ і процесів використовують такі види відносних величин: структури, динаміки, виконання планового завдання, дотримання норм, порівняння, координації, інтенсивності.

Відносні величини структури – співвідношення частини і цілого. Вони характеризують склад сукупності та виражаються у формі частки або відсотка. Наприклад, відносна величина питомої ваги товарообороту з продовольчих товарів у загальній сумі товарообороту за певний період визначається як (1):

$$ПВ = \frac{\sum_{n}^{1} TO_{\text{прод.тов.}}}{\sum_{n}^{1} TO_{\text{заг.}}} * 100, \quad (1)$$

де ПВ – питома вага товарообороту з продовольчих товарів у загальній сумі товарообороту, %;

$TO_{\text{прод.тов.}}$ – сума товарообороту з продовольчих товарів, тис. грн;

$TO_{\text{заг.}}$ – загальна сума товарообороту, тис. грн.

Відносні величини динаміки застосовують для оцінки інтенсивності росту й обчислюються співвідношенням рівнів явища, що вивчається, за звітний та базовий періоди.

Шляхом порівняння фактичних і планових значень показників обчислюють відносну величину виконання планового завдання.

Середні величини дозволяють у процесі дослідження відобразити характерний рівень ознаки, притаманної усім елементам сукупності. Вони характеризують типовий рівень варіюючої ознаки [2].

Середня величина здатна відобразити в собі те, що спільне, характерне, що об'єднує всю масу елементів, тобто статистичну сукупність. За допомогою середніх величин можна здійснити порівняльний аналіз кількох сукупностей, дати характеристику закономірностей розвитку економічних явищ та процесів. Розрізняють такі види середніх величин: середня арифметична, середня геометрична, середня квадратична, середня гармонійна, середня хронологічна, середня структурна (мода і медіана).

Вибір виду середньої ґрунтується на тому, що являє собою загальний обсяг варіюючої ознаки.

Показники варіації в економічних дослідженнях визначають для встановлення тісноти зв'язку зміни показника і зміни фактора, що на нього впливає. Їх розраховують у тому випадку, коли даний зв'язок незакономірний, тобто стохастичний, не функціональний. Варіація будь-якої ознаки означає різноманітність значень певного показника в сукупності.

Для виміру й оцінки варіації використовують наступні показники: розмах варіації (різниця між найбільшим і найменшим значенням ознаки), середнє квадратичне відхилення, коефіцієнт варіації, дисперсія.

Для систематизованого викладу отриманих у процесі дослідження абсолютних, відносних та середніх величин застосовують розробку аналітичних таблиць. Вони бувають прості, складні та комбіновані. Аналітичні таблиці є розповсюдженим методом обробки інформації в економічних дослідженнях.

Графічне зображення економічних даних здійснюється за допомогою геометричних площинних даних: крапок, ліній, площин, фігур та їх комбінацій. За загальним призначенням графічні зображення поділяють на аналітичні, ілюстративні та інформаційні. За функціонально-цільовим призначенням розрізняють графіки групувань, рядів розподілу, графіки рядів динаміки, графіки взаємозв'язку і графіки порівняння; за видом поля – діаграми і статистичні карти; за формою графічного образу – крапкові, лінійні, площинні, просторові і зображувальні.

Індекси – це відносні величини порівняння складних статистичних сукупностей та окремих їх одиниць. Розрізняють індивідуальні та загальні індекси. Індивідуальні індекси відображають зміну окремих одиниць досліджуваної сукупності, а загальні – узагальнені результати зміни всіх одиниць досліджуваної складної сукупності.

До методів проведення аналітичної роботи відносять метод порівняння, метод елімінування, метод балансового зв'язку, кореляційно-регресійні методи.

Метод порівняння є найбільш поширеним та застосовуваним в економічному аналізі. При використанні даного методу важливо виділити базу порівняння і показник, що порівнюють (оцінюють). Результатами порівняння є показники виконання плану, динаміки, структури, абсолютних відхилень. У процесі здійснення аналітичних розрахунків важливо встановити причини певних відхилень. Для цього в економічних дослідженнях використовують факторний аналіз. Факторний аналіз передбачає застосування методів елімінування.

Елімінування – це абстрагування від впливу певної групи факторів і одночасне виділення розрахунків іншої групи факторів. Наприклад, при дослідженні зміни товарообороту методом абсолютних різниць враховують вплив на нього таких факторів, як чисельність працівників і продуктивність праці одного працівника, та абстрагуються

від впливу всіх інших факторів на зміну товарообороту (2):

$$ATO = TO_x - TO_0 * ATO_r = A_r - B_0 * ATO(B) = AB - \Gamma, \quad (2)$$

де ATO – зміна товарообороту за певний період;

TO_x, TO_0 – товарооборот відповідно за звітний і базовий період;

ATO_r – зміна товарообороту під впливом зміни чисельності працівників;

A_r – зміна чисельності працівників;

B_0 – продуктивність праці одного працівника в базисному періоді;

$ATO(B)$ – зміна товарообороту під впливом зміни продуктивності праці;

AB – зміна продуктивності праці;

Γ – чисельність працівників у звітному періоді.

Метод балансового зв'язку застосовують у тому випадку, коли між досліджуваними показниками існують балансові зв'язки. Наприклад, показники роздрібного товарообороту взаємозв'язані балансово, їх залежність зображується у вигляді виразу (3):

$$3n + H = P + 3k, \quad (3)$$

де $3n, 3k$ – товарні запаси на початок і кінець періоду;

H – надходження товарів;

P – реалізація товарів.

Методи кореляційно-регресійного аналізу використовуються для визначення щільності зв'язку між досліджуваними явищами.

До методів планових розрахунків відносять балансовий метод, метод техніко-економічних розрахунків, метод варіантних наближень, програмно-цільовий метод.

Застосування балансового методу та методу техніко-економічних розрахунків у процесі планування доцільне тоді, коли маємо справу з плануванням використання ресурсів. Наприклад, балансовий метод застосовується при плануванні використання трудових ресурсів (баланс трудового потенціалу області, баланс кадрів підприємства, баланс праці). Поширене застосування даного методу і при плануванні товарного забезпечення у торговельній діяльності.

Метод техніко-економічних розрахунків пов'язаний із використанням при плануванні технічних властивостей певного технологічного процесу. Так, даний метод застосовується при плануванні товарних запасів у торговельній діяльності з окремих груп товарів [4].

Методи варіантних наближень, а також програмно-цільовий метод використовують при плануванні функціонування складних економічних систем, яким властива характеристика багатфакторності.

До методів прогнозування відносяться метод експертних оцінок, метод екстраполяції, методи економіко-математичного моделювання.

Метод експертних оцінок базується на формалізації методів емпіричного пошуку оптимальних умов функціонування економічної системи, які використовують людський досвід та інтуїцію. Для прогнозування багатовимірних статистичних сукупностей застосовують метод екстраполяції, методи кореляції, регресії, спектральний, компонентний та факторний аналіз.

Методи економіко-математичного моделювання застосовують як у процесі планування економічної діяльності, так і в її прогнозуванні. Їх покладено в основу всіх математичних методів, що застосовуються в економіці. У загальному суть цих методів зводиться до формалізації і моделювання складних економічних процесів за допомогою математичного апарату та логіки.

У межах нормативної економіки увага акцентується на системності середовища функціонування національної економіки. Воно описується макроекономічними моделями, головним чином, грошової та фінансової системи національної економіки. Цим визнається, що головну роль у системному макроекономічному середовищі відіграють грошовий, фінансовий та валютний ринки, а також інструменти управління ними – бюджетно-фінансова, грошово-кредитна, валютна та зовнішньоекономічна політики [8, с. 62].

На основі вибору методів для здійснення окремих етапів дослідження визначається загальна методика дослідження – сукупність методів і прийомів, необхідних для його проведення.

Після цього менеджер може обрати один із трьох варіантів економічної моделі розвитку фірми на ринку.

1. Модель максимізації продажів – це найбільш відома альтернатива моделі максимізації прибутку. Фірми, які прагнуть максимізувати продажі, згодні втратити частину або весь прибуток вище визначеного мінімуму заради того, щоб збільшити обсяг продажу. Така стратегія фірми є частиною стратегії, спрямованої на збереження конкурентних переваг, що здатні принести значний прибуток у майбутньому [9].

2. Модель максимізації зростання бізнесу розрахована на довготривалий період діяльності фірми і передбачає нарощування обсягу виробництва і продажу продукції, яке фінансується за рахунок власних коштів (з прибутку) або запозичених [9].

3. Модель управлінської поведінки передбачає, що власники й управлінці фірми прагнуть максимізувати свої вигоди, однак це зумовлює певні протиріччя: чим більша вигода менеджерів, тим менша вигода власників. Власникам фірми необхідно організувати роботу своїх управлінців таким чином, щоб розмір їхньої заробітної плати залежав від кінцевих показників роботи фірми (обсягу продажу, прибутку) [9].

Отже, кожна з описаних моделей базується на відповідних мікроекономічних показниках і відповідно до поставленої мети фірми визначає її поведінку на ринку в короткостроковому періоді.

Висновки та перспективи подальших досліджень у даному напрямі. У результаті проведеного дослідження автором виявлено, що загальні методи наукових досліджень не всі підходять для економічної теорії. Це може призвести до

перекручування результатів, неправильного тлумачення виявлених факторів.

Метод економічного аналізу – сукупність прийомів та способів дослідження господарської діяльності будь-якого економічного об'єкта шляхом виявлення та визначення впливу окремих факторів і параметрів, кількісних та якісних змін економічних показників у часі.

Для мікроекономічних досліджень доцільно використовувати групу спеціальних методів дослідження. До спеціальних методів дослідження відносять: методи збору інформації; методи обробки інформації; методи проведення аналітичної роботи; методи планових розрахунків і обґрунтувань; методи прогнозування. Спеціальні методи дослідження, які будуть використовуватися при проведенні мікроекономічних досліджень, базуються на економіко-математичному аналізі та математичному програмуванні.

ЛІТЕРАТУРА

1. Базилевич В. Д. Новий напрям фундаментальних економічних досліджень / Базилевич В. Д. // Економіка України. – 2010. – № 2. – С. 92-94.
2. Базилевич В. Д. Новий підхід до змісту та методики викладання мікроекономіки / Базилевич В. Д. // Економіка України. – 2010. – № 6. – С. 93-94.
3. Галабурда В. Г. Економічна наука: Проблеми усвідомлення методології / Галабурда В. Г. // Економіка України. – 2006. – № 9. – С. 45-54.
4. Єщенко П. В. Оновлення методології економічної теорії – як веління часу / Єщенко П. В., Гайдай Т. В. // Економіка України. – 2010. – № 11. – С. 83-86.
5. Малий І. В. Економічна наука: проблеми усвідомлення методології / Малий І. В., Галабурда В. Г. // Економіка, Фінанси, Право. – 2009. – № 7. – С. 45-52.
6. Павленко А. М. Цикл фундаментальних праць з інформаційно-еволюційної економіки / Павленко А. М. // Економіка України. – 2010. – № 10. – С. 90-95.
7. Ляшенко О. І. Математичне моделювання динаміки відкритої економіки : монографія /

Ляшенко О. І. – Рівне : Волинські береги, 2005. – 360 с.

8. Макаренко І. П. Системне макроекономічне середовище і економічний розвиток / Макаренко І. П. // Математичне моделювання в економіці. – 2016. – № 2. – С. 52-64.

9. Лотиш О. Я. Теоретичні аспекти мікроекономічного аналізу фірми / Лотиш О. Я. // Ефективна економіка. – 2016. – № 4 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4890>.

REFERENCES

1. Bazylevych, V. D. (2010), *Novyj napriam fundamental'nykh ekonomichnykh doslidzhen'*, *Ekonomika Ukrainy*, № 2, s. 92-94.
2. Bazylevych, V. D. (2010), *Novyj pidkhid do zmistu ta metodyky vykladannia mikroekonomiky*, *Ekonomika Ukrainy*, № 6, s. 93-94.
3. Halaburda, V. H. (2006), *Ekonomichna nauka: Problemy usvidomlennia metodolohii*, *Ekonomika Ukrainy*, № 9, s. 45-54.
4. Yeschenko, P. V. and Hajdaj, T. V. (2010), *Onovlennia metodolohii ekonomichnoi teorii – iak velinnia chasu*, *Ekonomika Ukrainy*, № 11, s. 83-86.
5. Malyj, I. V. and Halaburda, V. H. (2009), *Ekonomichna nauka: problemy usvidomlennia metodolohii*, *Ekonomika, Finansy, Pravo.*, № 7, s. 45-52.
6. Pavlenko, A. M. (2010), *Tsykl fundamental'nykh prats' z informatsijno-evoliutsijnoi ekonomiky*, *Ekonomika Ukrainy*, № 10, s. 90-95.
7. Liashenko, O. I. (2005), *Matematychno modeliuвання dynamiky vidkrytoi ekonomiky : monohrafiia*, *Volyns'ki oberehy, Rivne*, 360 s.
8. Makarenko, I. P. (2016), *Systemne makroekonomichne seredovysche i ekonomichnyj rozvytok, Matematychno modeliuвання v ekonomitsi*, № 2, s. 52-64.
9. Lotysh, O. Ya. (2016), *Teoretychni aspekty mikroekonomichnoho analizu firmy*, *Efektivna ekonomika*, № 4, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4890>.

Стаття надійшла до редакції 17 квітня 2021 року